

't Spycckertje

Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw

Karrenmuseum Essen vzw

Secretariaat: HEEMHUIS, Moerkantsebaan 48, 2910 Essen

Tel. 03/667.73.90 - Fax 03/677.11.42 - e-mail: heemhuis@skynet.be

Versijnt driemaandelijks
Afgiftekantoor 2910 Essen 1

1ste trimester 2010
25ste jaargang n° 1

't Spyckertje

nummer 1/2010

Allerheiligen	3
Afscheid van de wielenmaker	4
Verslag Congres Voortouw 25-9-09	5
Cultuurhistorisch Netwerk	6
Ik was een pendelaar	7
Lidgeld 2010	10
Verbetering	10
Inhoud De Spycker 2010	10
Werkgroep genealogie	11
De eerste radio in Essen	11
In Memoriam Guido Buermans	12
Het einde van de wereld	12
Boekennieuws	12
Vrijwilligers zijn onmisbaar	14
Leys: Aannemers van timmerwerken en schrijnwerkerij - Wildert (vervolg 2)	14

***Een nieuw jaar,
een nieuw begin,
vlieg er met
veel vertrouwen in !***

***Een spetterend
2010 !***

·Allerheiligen·

Wat maakt de donkere maanden van een jaar zo gericht op 'heiligen'?

Het begint al in november, de eerste dag die viering brengt voor bijna iedereen achter de hemelpoort. Sint Maarten op 11 november, hij deelde alles zelfs zijn laatste mantel; Cecilia, 22 november, sopraan der sopranen; 1 december Sint Elooï patroon van de smeden; Sinterklaas kindervriend; Kerstmis; 28 december heilige onschuldige kinderen, die de jongste in een gezin het voorrecht geven het menu samen te stellen; oudejaar Sint Silvester; Drie Koningen, 6 januari, voor, voor een nieuwe hoed; begin februari Blasius met de belofte uw keel te beschermen.

Hun uitstraling is wellicht groter, intenser, door het kaarslicht rondom in de schemering, flakkerend licht schept sfeer, mensen gaan daar gemakkelijk in mee!

In het kader '850 jaar Essen' begon de voorproef al in augustus in Sint Jan de Doper, Wildert, bij een 'beeldende' tentoonstelling, prachtig voorgesteld in de zijbeuken van de kerk. In zijn inleiding vertelde pater van Heijst, norbertijn, hoe heiligen bij ouders, groot- en overgrootouders een houvast boden tegen allerhande aardse strubbelingen. Zij stonden daar uiteraard boven, uw gebed, uw cent, uw kaarsje trokken aandacht, met één zwaai zouden zij U ten gepaste tijden voor verplettering behoeden. Met een glimlach staarden zij u aan, fijntjes, uw zorgen werden gedeeld én geregeld.

Soms liep het anders af, men kreeg niet wat men wenste, doch hetgeen goed voor u was, van Hogerhand beslist: beslecht bromde men dan, om later veel later met meer verstand te ondervinden dat het zo goed was. Bij onweer stond Donatus tussen de kaarsen centraal op de kast, uw hebbes en houwen werden behoed voor de gevreesde inslag, brand en vernieling.

Antonius waakte over de persoonlijke bezittingen: verloor men iets dan werd hij vastgepakt en onder het gebed met het gezicht naar de muur gedraaid tot men weer grip had op de mysterieuze verdwijning. Uw tanden waren verzekerd bij Apollonia, bij gebrek aan een tandarts. Men vreesde, terecht, de kwakzalver die met een slok brandewijn en een touwtje de zere kies verwijderde. Het geld, waarvan de rente nu heen en weer danst op de grafieken van de Beurs was vroeger safe bij Matheus, de tollenaar, hij hield de wacht!

Zonder pilaarbijter te zijn, kon men toch wel eens voor een bijzonder feit de een of de ander onder de arm nemen. Bedevaarten, oorspronkelijk bedoeld als penitentie, waren al eeuwen bekend, novenen misten hun uitwerking niet, zelfs een schietgebed had de kracht van een speer! Een kapelleke langs de baan, het gekleurde subtiel vakmanschap van de maker.

In de jaren zestig kwam die beeldcultuur van onze voorouders in de verdrukking door het nieuwe beeld

van het flitsend scherm, het idolen-tijdperk brak aan. Toen en nu worden veeleer filmsterren, zangers en sportlui als voor'beeld' genomen. De pater vroeg zich af of de inspiratie die zij aanleveren ook een impact heeft op de samenleving, zoals heiligen eertijds hadden op onderwijs, bejaardenzorg, verpleging en armenondersteuning. Tezelfdertijd verdwenen beelden van heiligen naar een donkere stapelplaats maar niet in Wildert bij de familie Demedts, daar begon de verzameling.

Terug in de kerk, zorgvuldig gerestaureerd, boden zij ieder op hun eigen manier een magnifiek plaatje: samen een tentoonstelling die er mocht zijn! Proficiat, Davidsfonds Wildert! Iedere dag van het jaar heeft zijn Sint, voor ieder perikel is er hoop. Voor sommigen is kwaliteit niet genoeg, zij zoeken kwantiteit. Wie op internet bij Google 'heiligenbeelden' intikt krijgt zo'n twintigduizend sites voorgeschoteld. Dat is niet meer van deze aarde!

Elly de Bruijn

Afscheid van de wielmaker.

Nog maar een jaar geleden was het de beurt aan Ad Schepers om voorgesteld te worden in de rubriek "Vrijwilligers zijn onmisbaar". Een maand later stond zijn en onze wereld even stil toen het verdikt viel, hij had een agressieve, kwaadaardige hersentumor.

Maar Ad was een vechter en onderging de noodzakelijke operatie en chemokuren. Telkens weer geloofde hij dat het allemaal in orde zou komen. En hij kwam terug naar het museum om voorzichtig weer te wer-

ken aan zijn wieltes. Zondag 31 mei was een hoogdag voor hem toen een band werd gelegd om zijn laatste grote wiel dat hij had gemaakt. Hij genoot! Met ambachtendag liep hij wat moeizaam met zijn stok over het terrein en glunderde tussen zijn medevrijwilligers en bezoekers. En toch besepte hij zelf dat hij week na week moest inleveren. Zondag 22 november was opnieuw een topdag toen hij de hand mocht drukken van Willem Vermandere die de gerestaureerde kar van Blanche, waarvan Ad de wielen had gerepareerd, kwam inhuldigen. En dan ging het snel minder. Een longontsteking zorgde voor extra problemen en verzwakking. Op dinsdag 15 december is hij heel zacht van het ene leven in het andere overgegaan. Vaarwel Ad, de vrijwilligers en de karren gaan je missen....

Maria Gommeren

Verslag congres Voortouw 25-9-09

Op **vrijdag 25 september** werd het geheel van lezingen afgesloten met het jaarlijks Voortouwcongres, nu al voor de 19de keer. Ook dat kreeg in 2009 een ruimere allure.

Onder een stralende zon gaat om 12.30 uur een vijftigtal grote groep fietsers van start voor een fraaie tocht langs "de dorpen rondom", waar het congres over handelt.

Al dichtbij, in het gildenhuis van Essen, stappen zij af voor gebruik van koffie met gebak. Bij deze mensen is het enthousiasme reeds volop aanwezig als zij om 16 uur met een twintigtal andere belangstellenden samenkomen in CC de Oude Pastorij voor het Congres. Herman Suykerbuyk heet de aanwezigen welkom en geeft een verslag van de drie lezingen, ondersteund met een leuke beeld- en geluidsmontage gemaakt door Rien Vanderlist.

En dan is het woord aan de oud-burgemeester van Rucphen de heer Paul Wagtmans, die moderator is bij het panelgesprek met vertegenwoordigers uit de dorpen rondom Essen: Nieuwmoer, Schijf, Nispen, Wouwse-Plantage en Huijbergen.

Als eerste luisteren we naar Wilfried Verhaert, vertegenwoordiger van Nieuwmoer, die een viertal thema's behandelt die zijn persoonlijke relatie met Nieuwmoer-Essen onderstrepen, maar model staan voor veel van zijn medebewoners. Wilfried is geboren in de kliniek van Essen, genoot onderwijs in Essen, was nadien leraar aan dit college, kwam naar Essen om de trein te nemen. En nu werken veel mensen

van Nieuwmoer op het industrieterrein De Rijkmaker in Essen. Zoals hij, waren de mensen van Nieuwmoer meer op Essen gericht en aangewezen dan op moedergemeente Kalmthout.

Pierre Verpalen, die persoonlijk in vele bestuursfuncties nogal veel te maken had met Essen, belicht de duidelijke verwantschap tussen de twee dorpen. Hij geeft aan dat het gaan van Nispenaren en het komen van Essenaren met het verdwijnen van de grens eerder is toegenomen dan afgenomen. Men weet goed hoe de prijzen bij de burens liggen en men maakt daarvan op alle terreinen gebruik. Pierre brengt ook in herinnering de geweldige inbreng van Essen met mankracht maar ook financieel bij het 1000-jarig bestaan van Nispen in 1959. Een typisch voorbeeld van die goede buurschap: het kerkkoor heeft zes koorleden van Essen, dirigent van Essen en organist van Kappellen.

Dré Goorden, rasechte Schijfenaar, roept het beeld op van de oorlogstijd, als het bosgebied tussen Schijf en Essen, vooral Horendonk, een echt smokkelparadijs is. Daarna volgen veelvuldige contacten tussen boeren en boerenorganisaties. En in iedere Schijfse familie is er wel iemand te traceren die ieder jaar deelneemt aan de volksspelen met Horendonkkermis.

Michiel de Koning ten slotte, leraar van Wouwse Plantage, vertelt hoe in de oorlog, wanneer hun dorp betrokken was in gevechtshandelingen, vluchtelingen van zijn dorp beschutting zochten in het college. Ook besteed hij aandacht aan de vele familiebanden

die door huwelijken over en weer de grens steeds plaats vinden wat natuurlijk de samenhang extra stimuleert. Hij breekt ook een lans voor het doortrekken van het erg mooie fietspad langs De Zoom wat dan een verbinding zou betekenen met de Kalmthoutse heide.

De afgevaardigde van Huijbergen, de heer J. Van Mierlo, moest om acute gezondheidsredenen verstek laten gaan, wat wij uiteraard betreuren want ook van hem waren goede berichten te verwachten.

Moderator Paul Wagtmans heeft het niet moeilijk om de opmerkelijke inbreng van deze vertegenwoordigers uit de buurtdorpen te beamen en af te ronden.

De heer Wagtmans legt de nadruk op het belang van de regio's in het steeds groter wordende Verenigd Europa. Hij maant ons aan die regiowerking ernstig te nemen en te stimuleren en er zo voor te zorgen dat Europa een

mooie lappen deken wordt waar het goed is om wonen in elke kleur.

Initiatieven en het ter tafel brengen van problemen en deze met een ruimer publiek behandelen, zoals Voortouw voorstaat in een "grens"overschrijdende werking, betekent daarin een onmisbare schakel.

De groet uit Roosendaal van Joss Hopstaken, voorzitter van Voortouw, en Jo De Ridder, uit Kalmthout, zijn samen met de woorden van Essens burgemeester Gaston Van Tichelt veelzeggend en een prachtige afsluiting van het 19de Voortouwcongres.

In het gildenhuis wacht de deelnemers een Brabantse koffietafel waar naast de spijzen de gezelligheid primeert.

Wat Voortouw en Heemkundige Kring hebben geplaatst binnen "Essen 850 jaar" begon met de brochure "Het dorp zal duren".

De deelnemers aan het Congres van 25-9-09 zijn alvast hiervan overtuigd.

Piet Nuyten

De lezingenreeks van het **Cultuurhistorisch Netwerk Roosendaal Essen Kalmthout en de stichting Voortouw** staat dit jaar in het teken van zorg, het thema van de Vlaamse Open Monumentendag.

Zorg en erfgoed

Lezing door Dirk Laporte

Donderdag 18 februari 2010, 20.00 uur,
Cultureel Centrum de Oude Pastorie Essen, Essendonk

Zorg voor zieken

Lezing door professor M.J. van Lieburg,
verbonden aan de Erasmusuniversiteit
Donderdag 15 april 2010, 20.00 uur,
Kapel Charitas, Kalsdonksestraat 89 te
Roosendaal

De toegang voor alle lezingen is gratis.

Voor nadere inlichtingen:

Gemeentearchief Roosendaal,
00 (31) 165 579 500,
gemeentearchief@roosendaal.nl
www.gemeentearchiefroosendaal.nl

IK WAS EEN PENDELAAR

Volgens het woordenboek is een pendelaar iemand die geregeld tussen woonplaats en de plaats van het werk op en neer reist. Uit het woord reizen mag men afleiden dat iemand die zich te voet of per fiets naar het werk begeeft geen pendelaar is. En aangezien men deze uitdrukking evenmin schijnt te gebruiken voor verplaatsingen per auto, komt men onvermijdelijk terecht bij bus of trein. Voor de Essenaar is dat ongetwijfeld het laatste.

In het Jaarboek De Spycker van 2004 heeft Marius Broos een grondige beschrijving gegeven van de 150-jarige ontwikkeling van het spoorwegstation Essen. Een cruciale rol hierbij werd gespeeld door de grondlegger Louis J.B.J. Gihoul. Uit eigen commercieel belang heeft hij bovendien hardnekkig vastgehouden aan een traject dat ten westen van de huidige gemeentekern - richting Roosendaal - zou liggen, i.p.v. ten oosten - richting Oudenbosch. Hiermee heeft dhr Gihoul wellicht belet dat Horendonk de wijk Statie zou zijn geworden. Met een station dat Essen-Oost zou heten, met een heuse viaduct en een parking die grotendeels zou zijn bezet door auto's van Nederlandse 65-plussers uit Schijf, Rucphen en verder..

Ongeacht de ligging van de spoorweg is de trein voor de Essenaar uitgegroeid tot een onmisbaar vervoermiddel in het woonwerkverkeer. Naarmate steeds meer Essenaren buiten de eigen gemeente hun broodwinning zochten, steeg het aantal dagelijkse pendelaars. En naarmate sommigen het steeds verder gingen zoeken ont-

stond ook het fenomeen van de lange-afstandspendelaar.

Met Brussel als werkplek behoort de auteur dezes onbetwistbaar tot deze laatste categorie. Volgens mijn berekeningen heeft 35 jaar "Brusselen" geleid tot een verblijf van 40.000 uren in de trein.. Alhoewel er aangenamere oorden zijn om te vertoeven weiger ik mij deze periode alleen maar te herinneren als één klaagzang over het gebrek aan comfort en stiptheid. Pendelen was ook lezen, een praatje maken, mensen observeren en kennis maken. Zeker in barre en chaotische tijden scheidt de trein een zekere verbondenheid, al zij het vluchtig en oppervlakkig. Feit is dat men nadien mensen herkent en ontmoet "waarmee men nog mee in de trein heeft gezeten".

Mijn loopbaan als lange afstandspendelaar is gestart toen station-Essen nog fungeerde als een internationaal voorportaal om de woorden van Marius Broos in zijn artikel te gebruiken.. Die status had Essen in feite verworven met de inwijding van de Benelux-trein op 18 september 1957. Hiermee was een rechtstreekse verbinding tot stand gekomen met Antwerpen en werd het traject Essen - Brussel-Centraal afgelegd in 59 minuten.

De trein bevatte bovendien een apart coupé waar een ontbijt kon worden genuttigd. Ik kan me echter slechts één Essense gebruiker hiervan herinneren, met name wijlen Jean-Pierre Deripainsel, oudste zoon van de "Juge"

en op dat ogenblik journalist buitenland bij het Laatste Nieuws. Terwijl hij in stijl zijn spiegeleitje verorberde deelde Jean-Pierre aan een klein groepje aandachtige toehoorders vertrouwelijk mee welke beleidsadviezen hij die dag zou verstrekken aan de Minister van Buitenlandse Zaken in verband met de situatie in het Midden-Oosten. Dank zij Jean-Pierre en de Beneluxtrein was het alleszins een gezellig begin van de dag.

Het voordeel van de snelle verbindingen die door de Beneluxtreinen werden geboden aan de Essense pendelaar kon niet worden behouden. Aanleiding hiertoe was de keuze van de NMBS om station Berchem in te lassen als stopplaats van de Beneluxtrein. Dit moest ten koste gaan van Essen vermits men zich van Nederlandse kant verzette tegen een toename van het aantal stopplaatsen op het Belgische traject. Het argument dat vanuit Essen-station dagelijks 600 reizigers vertrokken kon de NMBS niet overtuigen. Ludieke acties konden wel de aandacht vestigen op de noden en wensen van de Essense treingebruiker zonder echter het herstel van Essen als reguliere stopplaats van de Benelux te bekomen

In zijn reeds vermeld artikel beschrijft Marius Broos in detail hoe na 1980 verschillende regelingen elkaar opvolgden met uiteenlopende gevolgen voor de Essense treingebruiker. Hiertoe behoorde op een bepaald moment ook een traject Roosendaal-Oostende dat voor de pendelaar naar Brussel ongunstig was wegens de noodzaak tot overstappen in Antwerpen Centraal

met het risico van gemiste aansluitingen.

Maar de Hollandse ex-voetbalvedette en gelegenheidsfilosoof Johan Cruyff had gelijk toen hij zegde *"elk nadeel hep zijn voordeel en omgekeerd."* Want precies de bovenvermelde ongelukkige trajectkeuze heeft mij een ervaring opgeleverd die wellicht weinig Essenaars is te beurt gevallen. En dat is hardlopen met Herman Suykerbuyk, toenmalig burgemeester en parlementslid..

Telkens de trein vanuit Essen met vertraging de Central binnenrolde was immers het lopen geblazen van spoor 6 naar spoor 2-vooraan om het vertrek naar Brussel te halen. Of dat lukte hing minder af van onze loopsnelheid, dan van de bereidheid van de treinconductor om de deuren open te houden tot wij de eindmeet hadden bereikt. Aangezien die deuren meermaals dicht gingen terwijl wij op een zucht van de finish waren werd er geprotesteerd bij de stationschef, maar die verschool zich achter instructies van hogerhand. Deze episode laat niet toe om te oordelen of met Herman Suykerbuyk een talentvol atleet is verloren gegaan. Wellicht heeft hij terecht gekozen voor een mooie politieke loopbaan.

Een lange-afstandspendelaar kan een periode van 35 jaar slechts in goede gezondheid overleven mits een voldoende dosis berusting. Het besef dat het allemaal nog erger kan. Wat betekent trouwens een vertraging van 30 minuten vergeleken met wat een Essenaar ooit zou zijn overkomen in de naoorlogse periode. Deze man zou pas na 4 maanden zijn thuisgekomen

omdat hij in slaap was gevallen en pas in station Roosendaal wakker geworden waar na een identiteitscontrole bleek dat hij in Nederland nog een straf moest uitzitten.

En is het vaak ook geen kwestie van perceptie om een (te) veel gebruikt modewoord te gebruiken? Dit doet mij denken aan wat ik eens in een Nederlandse trein heb meegemaakt toen de treinconducteur met blijde stem aankondigde dat de reistijd met 30 minuten werd verlengd, precies als gold het een speciaal geschenk aan de reiziger. Een idee voor de NMBS? En waar is de goeie ouwe tijd dat er nog gekaart werd in de trein en er met verwondering gezegd werd "zen wer al?" zelfs als de tein arriveerde met vertraging. Het meeste spijt had na-

tuurlijk degene die juist met goei kaarten zat.

Het is opmerkelijk dat het beste hulpmiddel om beter om te gaan met treinvertragingen geen uitvinding is van de NMBS maar te danken is aan de intrede van de GSM. Hiermede kon men aan het thuisfront laten weten dat de ophaaldienst aan het station met een half uur kon worden uitgesteld maar dat ondertussen de champagne al wel kon worden klaar gezet.

Zou het dan toch waar zijn dat in het kantoor van de grote Baas van de Spoorwegen een ingekaderde spreuk hangt "Hoe langer onderweg, hoe leuker de thuiskomst."?

Jan Michielsen

Onze sponsors			Graham Packaging
		Architecten Hectors en Van Laer bvba	
			
			
			

Lidgeld 2010

De prijs van **De Spycker** is ongewijzigd gebleven: • **15,-**

Een los nummer van De Spycker kost • 15,- plus eventuele verzendkosten.

Zij die in **Essen** wonen betalen • **15,-**

Voor het verzenden van 't Spyckertje en De Spycker komt hier voor België • 3,30 bij. Leden **buiten Essen** maar wel in België betalen dus: • **18,30**.

Voor het verzenden van 't Spyckertje en De Spycker naar Nederland komt er • 6,50 portkosten bij. Leden in het buitenland betalen dus: • **21,50**

Leden uit **Nederland** die hun jaarboek komen **afhalen** betalen: • **18,30**

Gelieve te betalen met bijgevoegd internationaal overschrijvingsformulier. Dit kan zowel in België als in het buitenland gebruikt worden.

U dient enkel het juiste bedrag en uw IBAN nummer (dit staat op uw bankafschriften) in te vullen.

Gelieve ook uw naam en adres te vermelden.

Lidgeld te betalen voor 4 maart!

Leden uit Essen kunnen voor het betalen van hun lidgeld gebruik maken van de kobiecheques uitgegeven door de gemeente.

Rond Pasen verschijnt het jaarboek

Verbetering

In het vorige Spyckertje (2009 nr.4) blz 50 is een fout geslopen: *De tentoonstelling 850 jaar Essen historische cartografie was een succes: 320 bezoekers waarvan 140 (ipv 14) schoolkinderen.*

Inhoud De Spycker 2010

Onder voorbehoud

Uit alle huizen toet (Guido Van den Broek)

Historische stoet 850 jaar Essen (Maria Gommeren)

Tachtig jaar Heemkundige Kring Essen (Elly de Bruijn)

Meer dan twee eeuwen oud!: Bakkerij Peeters startte in 1785 (Rudi Smout – Leo Suykerbuyk)

Essen in de historische cartografie – De grens bePAALd (René Peeters)

De Essense Oorlogsburgemeester Karel Goovaerts (Thomas Dekkers)

Van Leeuwen sigaren (Kris Peeters)

Essense sportgloriën (Roger suykerbuyk)

– Willy Gommeren: 'Il Martello del Belgio'

- Ludo Loos: Zonneschijn was zeldzaam in zijn sportleven

150 jaar parochie Sint-Pieter Hoek (Aloïs Willemsen)

De Franse Tijd 1794-1814 (vervolg en slot) (Louis Vercammen)

Café 'Rocket' (Kristof Thill)

Vooruit versus Concordia (1872) (Rudi Smout)

Boerderij Konings (Leo Costermans)

Mensen van bij ons: Rogier Goosen, de opvoeder van het Molenheike (Guido Van den Broek)

In Memoriam: Gino Veraart (1979-2009) (Jokke Hennekam)

Jaaroverzicht 2009 (Jan Suykerbuyk)

Werkgroep genealogie

Ben je ook geïnteresseerd in wie je voorouders zijn?

Wil je te weten komen of een naamgenoot ook (verre) familie van je is ?

Heb je zelf al wat onderzoek verricht en wil je graag informatie uitwisselen met andere stamboomliefhebbers ?

Kom dan zeker eens naar een vergadering van de werkgroep genealogie.

De werkgroep genealogie heeft de laatste 20 jaar al heel wat Essense families uitgespit, er blijven er nog veel te gaan.

Wanneer komen we samen ?

4 x per jaar : de derde donderdag (*) van maart, mei, septem. en november. (*) indien dit een feestdag is, dan wordt de datum aangepast

Welke families bespreken we in 2010 ?

Gepland

18 Maart 2010 : Augustijns, alias de Bie (deel 2)

20 Mei 2010 : Delien

16 September 2010 : Van Hooijdonck I

18 November 2010 : Van Hooijdonck II

Praktisch

Waar ?

Mariaheem, Rouwmoer 4 te Essen

Hoe laat & verloop?

Je hoeft je niet vooraf aan te melden, de deur staat open vanaf +/- 19:30u.

De bijeenkomsten beginnen om 20:00u. Na enkele mededelingen volgt

de bespreking van de genealogie van de familie door een lid van de stuurgroep. Hier kan iedereen aanvullingen en verbeteringen inbrengen.

Nadien is er gelegenheid tot het leggen van contacten en het uitwisselen van informatie.

Einde van de vergadering : rond 22 uur.

Kosten ?

Geen, behalve :

- indien je een copie van de uitgewerkte genealogie van de besproken familie wenst : 2 •

- consumptie van koffie, frisdrank of een bierdje aan democratische prijs

Geïnteresseerd ?

Bezorg je naam + mailadres aan : r.costermans@skynet.be

Je ontvangt dan vooraf een uitnodiging met de datum van de bijeenkomst en de familie die besproken wordt.

We hopen je op één van onze besprekingen te mogen verwelkomen !

Reeds besproken families ?

Een groot aantal van de families die in de afgelopen 20 jaar onderzocht en besproken zijn, zijn te raadplegen in de bibliotheek van het Heemhuis (Moerkantsebaan 48, Essen). In het Heemhuis kunnen de parochieregisters van Essen met bijbehorende klappers (1605-1802) geraadpleegd worden, alsook kopieën van de Burgerlijke Stand van Essen (tot 1900).

De stuurgroep genealogie

De eerste radio in Essen

In het Gerard Meeusen hangt een grote foto van Fons Wytters, slachter uit de Kapelstraat.

Fons zijn schoonbroer, Frans Van Geldorp, beenhouwer in de Kammen-

straat, was de eerste in Essen die een radio aankocht.

Fons Wytters vond dit zo mooi dat hij ook een radio aankocht en dus de tweede radio in Essen bezat.

Lisette Mens

In memoriam Guido Buermans

Hij werd geboren te Antwerpen op 20 februari 1932 en overleed te Edegem op 30 december 2009.

Guido was lid van de Raad van Bestuur van de Heemkundige Kring Essen, lid van de werkgroep genealogie en auteur van *De Spycker*.

Wij bieden de familie Buermans onze oprechte deelneming aan.

Het einde van de wereld

Een krantenartikel trok mijn aandacht: *Het einde der wereld laat op zich wachten.*

In *De Spycker* 1905, 113-115 ge-
waagden wij van de Mayakalender,
die sommigen nieuw leven trachten
in te blazen. 'Maar haast je, want
deze cyclus eindigt onherroepelijk 21
december 2012. Kom achteraf niet
klagen dat je van niks wist! Of na-
dien nog een nieuw tijdperk aanvangt,
is geloof op eigen risico'

De *Standaard* van 27/10/2009 titelde
'Het einde der wereld laat op zich
wachten'.

Onheilsprofeten aller landen zijn op-
nieuw in hun hemd gezet. Weten-
schappelijk onderzoek heeft namelijk
uitgewezen dat het einde van de we-
reld toch niet onmiddellijk voor de

deur staat. Veel doemdenkers stel-
den hun hoop op 21 december 2012.
via vertalingen en bewerkingen had
men namelijk kunnen bepalen dat op
die dag de Mayakalender afloopt.

Nu blijkt dat er een rekenfout zou ge-
maakt zijn. Onderzoek van archeo-
logen, astronomen en wiskundigen
zou uitwijzen dat de berekeningen,
gebaseerd op de weinige overgeble-
ven Mayageschriften, toch niet klopp-
pen. In plaats van in 2012 valt het
echte einde van de Mayakalender pas
in het jaar 2208.

De mensheid heeft dus nog een
paar eeuwen te gaan. Tenzij de
opwarming van de aarde al vóór die
tijd gevolgen zou hebben.

Louis Vercammen

Boekennieuws

Bij de Heemkundekring de Heerlijkheid Nispen verscheen eind oktober het jaar-
boek 2009. Het gaat om de 17de editie.

Als burens volgen we deze uitgave net iets alerter. Begrijpelijk denk ik.

Zo schrijft, de ondertussen overleden, Jan Kerstens de kroniek van Nispen anno
1908. we lezen dat op 22 juli ene C. Loos uit Essen met paard en rijtuig van
Roosendaal kwam gereden, toen plots op De Lind een wiel van zijn kar liep.

En wie wist dat Sjef van Hees, van het gelijknamige vervoersbedrijf, vermoedelijk een van de eerste verslaggevers was van wielervedstrijden op de piste in het sportpaleis van Antwerpen?

Marius Broos staat uitgebreid stil bij de schrijver en dichter in Sjef.

P.C.M. van Wesel beschrijft verder wat er precies gebeurde in de nacht van 21 en 22 mei 1944 boven Heikant en Eerenburg, een kilometer te westen van Nispen. Daar spatte toen een Engelse bommenwerper, type Avro-Lancaster III, uiteen.

M. Verbraak-van Eekelen schrijft over de 100-jarige Martien van Pul, die o.a. bij harmonie De Statievrienden speelde en in de quarantainestallen werkte. Meer weten? Surf naar www.heemkundenispen.nl

Jan Suykerbuyk

Blanche Blanche Blanche en zijn peird...

Zoals velen onder jullie misschien wel weten is het bekende liedje van Willem Vermandere, over 'Blanche en zijn peird', geen fictie. Blanche heeft echt bestaan en reed met zijn voermans-

wagen tussen Lauwe en Kortrijk.

Daar verzorgde hij onder meer het

transport van kolen. Meer nog, zijn wagen is te bezichtigen in het Karrenmuseum Essen.

Het voorbije jaar werd, dankzij de steun van de Vlaamse Gemeenschap, hard gewerkt aan de broodnodige renovatie van de wagen. Het museum heeft ondertussen voldoende expertise opgebouwd om dit op een verantwoorde manier uit te voeren.

Het werk werd enige maanden geleden voltooid en de wagen werd in aanwezigheid van Willem Vermandere en de familie

van Blanche ingehuldigd. Op vraag van het management werd de plechtigheid kleinschalig gehouden en werden enkel de medewerkers van het museum mondeling uitgenodigd. Een beetje jammer misschien, want we hadden dit liever aan de grote klok gehangen.

Maar niet getreurd, het komende seizoen zal de wagen van Blanche in vol ornaat te bezichtigen zijn in het Karrenmuseum.

Jo De Paepe

Vrijwilligers zijn onmisbaar

Van de man, die in dit nummer als vrijwilliger wordt beschreven, weet je vaak niet eens dat hij in het museum aanwezig is. Een stille kracht die van zichzelf zegt dat hij enkel goed is in "houeensvast". Hoewel Ludo Kerstens in december 66 jaar is geworden, weet hij nog flink van aanpakken. Sinds hij acht jaar geleden zijn werk bij C.M. achter zich liet en met brugpensioen ging is hij meestal enkele dagen per week in het museum te vinden voor eender welke klus. Hij helpt mee aan het onderhoud van het terrein, breekt mee af en bouwt mee op of omgekeerd, doet toezicht, is figurant, vlecht manden, maakt bezems, is verslaggever van de vrijwilligersvergaderingen en nog meer van dat. Bij elke activiteit is hij aanwezig met zijn camera en zo maakt hij jaarlijks een mooie reportage van de museumwerking. Ook de twaalfhonderd glasplaten die dorpsfotograaf Bernaards aan de Heemkundige Kring schonk werden mede door

hem gedigitaliseerd. Daarnaast gaat hij op pad om mensen die oude beroepen hebben uitgeoefend als: een smid, een timmerman, een voerman, een schilder enz... te interviewen en eveneens op film te zetten zodat hun kennis bewaard blijft.

Het museum is maar één van zijn hobby's. Naast het joggen, wandelen of fietsen, heeft hij nog zijn bezigheden in de parochie, bij ziekenzorg, zijn computer, film en fotowerk en nog veel meer. En niet te vergeten zijn kleinkinderen die hem jong houden. Werkpaarden als Ludo zijn inderdaad onmisbaar voor het museum.

Zijn drukke huisgenoot, ondergetekende, beschrijven is iets dat beter aan anderen kan worden overgelaten.

Maria Gommeren

leys - Annemers van timmerwerken en schrijnwerkerij - Wildert (vervolg 2)

Voor het schilderen van het "Hof van Floren" (later "De Eik") was 100 kg verf nodig. Dan kwam wereldoorlog II. Neel vervulde zijn legerdienst in het 2de regiment artillerie. Na de overgave werd hij naar huis gestuurd. Uiteraard in die oorlogstijd moest hij een paar keer op de loop voor het dievenkarretje, en slapen deed hij nooit thuis, maar meestal aan de overkant in de schuur.

Bij een inslag van een V1 op de hoeve Van Tichelen in de Middenstraat werd na 8 dagen nog een kip bevrijd vanonder het puin. Het brave beestje had nog voor een ei gezorgd ook.

De oorlog had veel vernield in de omgeving, en timmerlui kregen aardig wat meer werk. De bedoening was weer te klein; de tuin werd ingekort met 15 bij 8 meter, en de zoldering van de nieuwe aanbouw werd in steen gelegd, zodat er ook enige voorraad op kon.

Louis kocht ook de bomen, die door de Duitsers in de Oude Baan waren gelegd zodat er tanks over konden rijden. Hij liet deze zagen bij zagerij Loos, en er werden weer enkele daken gemaakt. Er werd ook hout gekocht bij de firma De Meulemeester in Merksem. Dit hout kwam per camion tot zover de verharde weg er was.

En vermits de meeste mensen buiten de verharding woonden, stonden ze dan zelf in voor het verdere vervoer.

Fons en Neel volgden nog een opleiding aan de "Brugse Autoschool" voor het besturen van een voertuig. Ze behaalden hun diploma in 1945, maar hun eerste wagen een Studebaker, model 1948, werd pas aangeschaft in 1952.

Vader Louis stond in het handelsregister ingeschreven vanaf 1929 als aannemer van timmerwerken. Op 1.4.1946 kwam daar het woordje "handelaar" bij, en moeder baatte de winkel uit met verf en behang

en allerlei binnenhuisversiering. Klandizie hadden ze tot ver in de omtrek, en Neel herinnert zich nog dat ze per fiets, de plaktafel om zijn nek en het papier op zijn stoeltje, naar Mariaburg trokken

Zij werkten zowel voor meneer als voor boer of burger. Tussen hun werken zitten een biechtstoel in Schoten, wanden in kerken of openbare gebouwen, timmerwerk in de kloosters van Herentals, Westmeerbeek, Essen, Antwerpen, Merksem; de steenvormen van de steenfabriek van Wildert; werken aan burelen en magazijnen aan de Antwerpse haven.

Voor zover Neel zich herinnert is hij nooit verzekerd geweest tegen arbeidsongevallen. Gelukkig hebben ze ook niks ernstigs voorgehad. Broer Fons heeft wel eens in zijn vinger gezaagd, dat was in 1945; gemakkelijk te onthouden want de Amerikanen hebben het nog verzorgd. En Neel zelf viel ooit van de ladder. Fons informeerde dan eerst of hij nog verder kon werken, en later naar de ernst van de val.

Er werd niet gekeken op een uurtje meer. Zij werkten vanaf 8 uur 's morgens en meestal tot 7 uur 's avonds. Men zei: "als

ge geen 60-70 uur per week haalde, dan was je zaak een kort leven beschoren".

Concurrentie was er ook: Wildert telde in de vooroorlogse jaren 7 aannemers van timmerwerken: Jaak Beyers, Jos Arnst, Jef Van Gastel, Fons Balemans, Christ Van Campen, Louis Verhulst en Louis Leys en Zn.

En dan waren er nog de wanbetalers: dikwijls omdat de mensen arm waren, maar ook wel profiteurs of malcontenten.

Vader Leys runde de zaak, en dat deed hij van 1920 tot 1958.

Zijn zonen waren net getrouwd, en hij vond dat ze stilaan op eigen benen voort moesten.

Zo bolden Neel en Fons de moderne tijden in. Ze werkten nog steeds met evenveel enthousiasme als vroeger. En waar je ook rijdt in de buurt, ze kunnen overal een huis aanwijzen waaraan ze gewerkt hebben.

De paneelzaagmachine van de firma Vertongen werd hun laatste grote investering, maar zelfs de eerste Ducuroir, die in de werkwinkel is geplaatst levert nog uitstekend werk.

Het atelier staat er nu nog zoals zij het in 2000 achterlieten. Goed gereedschap hoefde niet nieuw te zijn, Neel weet nog precies welk stuk van wie gekocht werd. Op een bord prijken enkele foto's met herinneringen: de 3 fasen van het huis met zijn atelier, en gelegenheidsfeesten op de Voorste Wildert. Hij vertelt honderduit over hun werk en zijn herinneringen tot het donker wordt en hij noodgedwongen zijn verhaal moet onderbreken. Het vele en dikwijls zware werk heeft zijn rug gekraakt, en het staan gaat hem niet goed meer af, maar toch klimt hij nog mee de ladder op om zijn zolder te tonen. Hij heeft nog plezier in het werk dat hem jarenlang boeide...

Ludo Kerstens

”Drukwerk aan verlaagd tarief”

Verantwoordelijke uitgever: Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw
Heemhuis
Moerkantsebaan 48
2910 Essen

Afgiftekantoor: 2910 Essen 1

België - Belgique P.B. - PP 2910 ESSEN BC 30355
--

'T SPYCKERTJE

Driemaandelijks tijdschrift van de
Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw

1ste trimester 2010

25ste jaargang n°1

BESTEMMELING:

Indien onbesteld gaarne terugzenden aan: Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw
Moerkantsebaan 48
2910 Essen
Tel. 03/667.73.90 - Fax 03/677.11.42
e-mail: heemhuis@skynet.be